

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

E. R. Postma, Eindhoven

Bethel – poort des hemels

Ontluikend besef

Als Jacob uit zijn slaap ontwaakt, uit hij zijn verbazing: waarlijk, de HERE is aan deze plaats, en ik – ik heb het niet geweten (ik besepte het niet). Dat de HERE God zich openbaarde – waar dan ook – dat wist hij van grootvader Abraham en vader Izaäk. De God van Abraham en Izaäk was niet lokaal, aan een bepaald gebied, gebonden, zoals bijv. de Kanaänieten van hun goden dachten. Wonderlijk dat mensen (opnieuw) moeten leren dat God present is!

Dat God zich openbaarde, wist Jacob. Maar dat Hij zich ook hier – en nu – openbaarde, dat was voor hem duidelijk een verrassing. Het was immers zo, „dat er nog geen vaste openbaringstijden (en- plaatsen, P.) waren: Jahwè verschijnt op ongeregelde tijden” (B. Holwerda).

Het besef is voor Jacob overweldigend: en hij vreesde niet: hij werd bang en liep hard weg. Nee, diep ontzag vervult hem. En dat drukt hij zo uit: hoe ontzagwekkend is deze plaats; dit is niet anders dan een huis Gods (Beth-el) en een poort des hemels. Een poort: er is een opening – de hemel is niet gesloten, staat open. Jacob mag slapen, de hemel waakt.

Ook deze plaats wordt gemarkeerd in de heilsgeschiedenis. Namen als Bethel worden straks veelbetekenend: Luz (amandelboom) wordt al omgedoopt in Huis Gods. Het weidense Kanaän krijgt nu al de eerste markeringen. Ook al is het nog niet meer hier, dan een opgerichte, met zalf gewijde steen. Maar toch: de naam spreekt voor zichzelf.

Zo de Here wil en ik leef

Jacob voegt het woord bij de daad. Hij legt een plechtige gelofte af: indien God met mij zal zijn... dan zal de Here mij tot een God zijn. Dat 'indien' houdt geen voorwaarde in van Jacobs kant. Althans geen andere dan dat een mens in leven moet zijn, wil hij God eer bewijzen. Als in Ps. 30: kan het stof U loven, kan dat uw trouw vermelden? Jacob noemt dan ook de levens-behoeften: indien God... mij behoeden zal

op deze weg, die ik ga, mij zal brood geven om te eten en klederen om aan te trekken, en ik behouden tot mijns vaders huis wederkeer... Zijn gelofte, zijn eed is: Jacob zal, zolang hij leeft, de levende God dienen en geen ander. „De Here zal mij tot een God zijn” – en hij rekent er op in't huis(gezin) van zijn vader terug te keren. Hij gelooft God. En: deze steen, die ik tot een opgerichte steen gesteld heb, zal een huis Gods wezen. Bethel, voorlopig niet meer dan een rechtop gezette steen, en toch een blijvend teken, een veelzeggende markering in het beloofde land en mijlpaal in de heilsgeschiedenis. Een cultusplaats waar de naam des Heren wordt aangeroepen. En zoals vader Abraham in Melchizedek, priester des allerhoogsten Gods, zijn meerdere erkende en hem de tienden gaf (Gen.: 14:20), zo betuigt Jacob rechtstreeks aan de Here zijn onderworpenheid en toewijding: en van alles wat Gij mij schenken zult (dat is pas uitgaan van de belofte!), zal ik U stipt de tienden geven.

Horen en zien in dimensies

Rechtstreeks: want hij heeft God daar gezien. Huis Gods, poort des hemels – is het niet om jaloers te worden? Niet dat dat helpt – en daarom gaat men er wel de vergeestelijkende toer mee op: elk mens moet zijn Bethel hebben. Maar Bethel was nu eenmaal 'einmalig': dat komt nooit weer. Calvin echter (waarnaar prof. B. Holwerda verwijst) wijst de weg. Niet naar Bethel, maar naar iets dat daar ver boven uitgaat. We

Inhoud

- 141 Ds E. R. Postma,
Bethel-poort des hemels
- 142 Drs W. G. Rietkerk,
„In mensen een welbehagen”
- 143 Ds J. Kranenburg,
Pastorale Notities
- 144 D. W. L. Milo,
Vreemd verhaal
- 145 Drs O. Mooiweer,
Boekbespreking
- 146 T. Hoekstra,
Allerhande (2)

herinneren ons Holwerda's opmerking: er waren geen vaste openbaringstijden toen, en Jahwè verscheen op ongeregelde tijden.

Calvin wijst nu op het Woord, de verkondiging van het Woord: dáárin openbaart God zich regelmatig en op vaste tijden, daarin horen wij Hem spreken. Ook wijst hij op de sacramenten, die hij bij wijze van spreken, de poorten des hemels noemt „omdat zij ons de toegang openen tot het aanschouwen van God”.

Hoeveel meer heeft God ons bekend gemaakt dan Jacob te horen en te zien kreeg. En wat berokkent een mens zichzelf een schade wanneer hij de verkondiging van het Woord en het gebruiken der sacramenten verwaarloost en (te) licht acht. Het evangelie zegt zelf dat het geloof is uit het gehoor. D.w.z. door de boodschap die in Woord en sacrament ons wordt aangereikt. Een boodschap die heel de heilsgeschiedenis door, ook in Jacobs dagen, de troost biedt dat de zaligheid niet verkregen wordt door eigen prestaties of verworvenheden. De zaligheid is uit genade en door het geloof in Hem, die ook nu nog zegt: Ik ben met u.

„In mensen een welbehagen”

In de vorige artikelen beschreef ik een verandering in het denk- en leefklimaat. Het ging mij erom om te proberen om wat er verandert in onze eigen tijd te registreren, zodat wij niet achter ontwikkelingen aan rennen of met achterhaalde interesses het evangelie verkondigen.

Men heeft onze tijd op een onsympathieke manier met het woord narcisme getypeerd. Narcissus was een jonge man uit de Griekse mythologie die op zichzelf verliefd werd. Ik noem dit een onsympathieke typering, want het is ook mogelijk om deze ontwikkeling in de tachtiger jaren positief te omschrijven als een periode waarin wij eerst op de mens letten en dan pas op ideeën. Wij hebben al vele mensen in ons huis gehad die werkten aan een scriptie over „het mensbeeld in...”. Gesprekken over het geloof lukken soms alleen als we niet regelrecht praten over Godsbeeld of wereldbeeld, maar wel als wij de vraag stellen naar het mens-beeld dat gehanteert wordt. Die aandacht voor de mens kan ontaarden in humanisme of narcisme, maar dat hoeft niet. Toen Christus geboren werd, zongen de engelen in Efratha's velden „Ere zij God in de hoge en vrede op aarde bij de mensen des welbehagens”. Zo staat het er in onze N.V., Lukas 2:14, maar Luther vertaalde het met drie parallelzinnen: Ere zij God in de hoogte, vrede op aarde, in mensen een welbehagen. Dat is exegetisch niet het sterkst. Toch kwam het zó in het lied terecht dat de gemeente graag zingt met kerstmis. Alle drie de zinnen geven de drie hoge doelen aan van Jezus' verschijning. Derde en laatste doel is: dat door Hem duidelijk wordt dat God in mensen een welbehagen heeft.

Klassiek gereformeerd

In onze tijd past dan ook een hernieuwde aandacht voor het mensbeeld van de bijbel en een opbloei van interesse voor het pastoraat. Ineens komen er veel verhalen los van mensen, die zich in hun mens-zijn bekneld, gewond of beschadigd voelen midden in onze eigen gereformeerde gezinnen. Maakt een gereformeerde opvoeding een mens niet noodzakelijk depressief? vroeg Aleid Schilder zich af in het boekje dat ik de vorige keer besprak. Ik heb toen van haar paradoxen gezegd dat zij karikaturen waren van wat de bijbel werkelijk leert. Heb ik mij daarmee niet te gemakkelijk afgemaakt van de kritiek die in haar woorden besloten ligt, aan klassieke gereformeerde leerstellingen, nl. dat zij leren dat de mens niet in staat is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad (terwijl wij toch persoonlijk schuldig blijven aan dit onvermogen) en dat er een uitverkiezing is van eeuwig-

heid waarbij het mogelijk is dat ik van voor de grondlegging der wereld verworpen ben (waar ik, als dat zo is, persoonlijk schuldig aan sta). Deze beide gereformeerde paradoxen zijn voor te veel mensen uit onze eigen traditie een psychisch probleem dan dat wij maar ongestoord kunnen blijven beweren dat het een karikatuur is. Hier is een bijbelse vernieuwing nodig die zich ook moet uitwerken in een formulering van deze twee onderdelen uit de gereformeerde leer. Wat betreft de uitverkiezing mag ik uw aandacht vestigen op deel 2 van *Wegen en Kruispunten* in de dogmatiek waar dr Bleker en Hasselaar op dit punt baanbrekend werk verrichten. Trouwens ook het uitverkochte boekje van ds R. J. van Pagée „Pastorale Overwegingen t.a.v. de uitverkiezing” is erg goed en verdient een 2e editie.

Rebel

In dit artikel wil ik echter breder aandacht geven aan een boek dat zich vooral richt op het eerste punt: de paradox die Aleid Schilder in de titel van haar boek aanduidde, nl. de gereformeerde leer over de mens. Het is een boek dat in Opbouw nog geen aandacht gekregen heeft, nl. Pastoraat in pneumatologisch perspectief, van dr J. J. Rebel. In dit boek wordt nu een poging gedaan om met behulp van de theologie van Van Ruler een helderder zicht te geven op wat de bijbel ons leert aangaande de mens.

Het is een dissertatie. U zult zeggen: vermoei ons in Opbouw niet met wetenschappelijke studies. Dat wil ik ook niet doen. Ik zal proberen om in mijn eigen woorden te zeggen waarom ik dit voor vakmensen geschreven boek voor ons allemaal belangrijk vind.

Reformatorisch mensbeeld

Eigenlijk is dr Rebel het er wel mee eens dat er in de geschiedenis van de reformatorische kerken een versmalling van het volle bijbelse mensbeeld is ontstaan: de mens wordt alleen gezien in het licht van het kruis. Tegen de achtergrond van Gods heilige liefde, in het licht van zonde en genade. De reformatoren verdiepten zo het verstaan van de mens in een concentratie op de mens zoals die eruit ziet in het licht van Christus' verkondigingswerk aan het kruis: reddeloos verloren, en toch totaal begenadigd. Dat is een diepe radikaal bijbelse visie op de mens als tegelijk

zondaar en gerechtvaardigd. In deze concentratie op de kern van het evangelie is Christus alles, en de mens niets. Het kernwoord is immers: plaatsvervanging en ieder gereformeerd gelovige heeft zinnen in het hoofd als deze dat wij geen zucht aan ons behoud kunnen toevoegen.

Gevoelens van nietswaardigheid

Het is dit laatste wat nu bij sommigen in onze gereformeerde gezinnen aanleiding geeft tot diepe twijfel van de waarde van hun eigen persoon. Voor God zijn wij dus niets. Alleen in Christus zijn wij Hem wat waard. Maar ben ik los van Christus ook nog wat? Hier ligt een startpunt van allerlei psychische problemen. Zoals ik zei: Rebel beaamt dat deze reformatorische concentratie ook een eenzijdige versmalling is en meent dat een man als Calvijn ook duidelijk genoeg méér dingen over de mens gezegd heeft die later in de vergetelheid geraakt zijn.

Van Ruler

Zijn studie is echt christelijk gereformeerd. Het wil nl. nadenken over de mens vanuit het werk van de Heilige Geest. Van Ruler is hierbij een grote steun. Hij was immers ook uit de meer bevindelijke hoek van de Hervormde Kerk afkomstig. Zoals deze beiden echter vanuit hun achtergrond gesproken hebben over het werk van de Geest en ons mens-zijn zou ik ook wel christelijk gereformeerd willen zijn (of nu weer met Rebel hervormd), want hier komen nu een paar bijzondere vruchten uit deze manier van omgaan met het geloof naar voren die alle gereformeerde kerken nodig hebben.

Hoera voor het leven

Van Ruler zegt: Het gaat God bij zijn verlossingswerk door Christus om de vernieuwing van deze wereld. Dat betekent voor ons nadenken over de mens dat Christus gekomen is niet om ons tot christenen, maar om ons tot mensen te maken. De redding door Zijn kruis is daarbij de onmisbare fundering, maar het moet leiden tot herstel van het volledig mens-zijn en daar gaat het om. Alles draait in de bijbel om het christelijke, maar het gaat om het menselijke: de humaniteit „Mijn sigaar is even belangrijk als mijn buurman, en daarom is het natuurlijke genot van mijn sigaar even belangrijk als de zedelijke verhouding tot mijn buurman”. „Wat doen volwassen mensen in het liefdeleven, anders dan spelen, puur voor hun plezier? Aanvaardt men dit positief en bewust, dan staat men ineens totaal anders in de wereld. Men kan dan als geestelijk mens met lust kijken naar een voetbalwedstrijd en in het plezier dat men – ook als men tegen de dood aanleeft – daarin heeft, een moment van heiliging vinden”.

Dit zijn twee citaten die Rebel geeft op blz. 108. Van Ruler bedoelt dit niet lichtzinnig maar heel diep. Christus kwam om ons mens-zijn te redden. Die redding kwam alléén van hem en het blijft zo, dat wij er geen zucht aan toevoegen, maar dat herstelde mens-zijn, dat is het werk van de Geest en daarin werkt de mens zelf mee. Daarin zijn wij zelf in al ons kunnen en genieten, in al ons willen en voelen belangrijk en onmisbaar en tot ontplooiing geroepen. De Geest werkt nooit los van de mens en zijn inzet. In de visie op de mens vanuit Christus is plaatsvervangend het kernwoord, in de visie op de mens vanuit het werk van de Heilige Geest: wederkerigheid. „De Heilige Geest handelt niet alleen in en aan ons, maar ook met ons, in de zin van tezamen met ons. Hij zet ons aan het werk. (blz. 141)

Zelf-bevestiging

Rebel werkt deze benadering van Van Ruler breder uit in zijn boek over pastoraat, Het pastoraat kan niet anders dan werken op grond van de liefde van God zoals die in het kruis van Christus zonder enige bijdrage van onze kant verschenen is, wij kunnen alleen via deze Ander tot onszelf komen – dat blijft een aanstoot voor iedere humanistische psychologie – maar waar wij die weg gaan komt er ruimte voor een werk van de Heilige Geest die niet uit het niets iets schept, maar die mij doet voelen dat dat alles gericht is op het herstel van mijn door God gegeven mens-zijn. Ik mag er nu wezen. De mens is van het grootste gewicht, – met zijn verstand en gevoel en alle krachten (Mt. 22:39). „De pneumatische mens staat zelf zijn mannetje tegenover God – voor Gods aangezicht. Hij weet, handelt, oordeelt mee met God in alle zaken van het heil, het rijk en deze wereld. Door zijn bidden roert hij in de pap van goddelijke wereldregering. Daarom kan er gesproken worden van echt samenwerken van God en mens in de Geest. (blz. 249).

Wat vanuit Christus gezien een ketterij is – (de mens voegt toe aan zijn eigen redding) is vanuit de Geest gezien noodzakelijk. Hier is hij mondig voor God. „Gods liefde is een huwelijksaanzoek, geen aanranding of verkrachting. Een bruid wordt niet verkracht, maar gehonoreerd in haar beminde (en daardoor tot volle uitbloei gebrachte) eigenheid en mondigheid. Dit is erg wezenlijk in allerlei pastorale (en feminale!) vragen vandaag. Wie het gegeven wordt een medemens tot deze zelf-bevestiging en mondigheid te mogen brengen, is echt pastoraal bezig” (blz. 250).

Met deze korte samenvatting doe ik de brede inhoud van dit boek geen recht, maar hopelijk geeft het u een indruk. Hier wordt een verbreding gegeven van het bijbels mensbeeld. Rebel doet dit

vanuit de bijbelse leer over het werk van de Heilige Geest.

Wel heb ik hierbij aansluitend twee vragen. In Genesis 1 wordt geleerd dat de mens geschapen is naar Gods beeld.

Dat geldt voor alle mensen en blijft ook dwars door de zondeval heen waar! Ook daarin ligt een basis om ons beeld op de waarde van ons mens-zijn te verbreden. Zonder de verworteling in de schepping blijft herschepping in de lucht hangen.

De tweede opmerking sluit aan bij de sterke scheiding in Rebels denken tussen pneumatologie en soteriologie (na Popma blijven zulke woorden mij altijd nog maar moeilijk uit de pen vloeien) beter: tussen Christus en de Geest. Maar is het echt zo dat Christus alleen Redder is en wij voor ons verstaan van het echt menselijke niets aan Hem mogen ontnemen. Werkt de Geest niet juist zo dat Hij ons tot Zijn beeld herschept?! In Gal. 4:19 zegt Paulus dat hij weeën doorstaat opdat Christus in de gemeen-

te gestalte krijgt. Ik denk aan Schriftwoorden als Efeze 4:22 e.v. en Col. 3:11 „Alles en in allen is Christus”. Ik denk dat het te ver gaat om het werk van de Geest en Christus zo sterk in twee gebieden af te zonderen. Zeker: Christus was uniek. De incarnatie is geen model voor alle mensen, die daaraan een soort ideaal ontnemen dat zij eens evenzo tot een eenheid met het goddelijke zullen opklimmen. Het protest daartegen is nodig (t.o. de New Age) en terecht. Maar ik ben met deze nadruk op Christus' uniekheid er ook niet uit en blijf van mening dat Jezus ook tegelijk inderdaad de mens was zoals God die met Adam bedoeld had.

Deze aanvullende vragen doen echter geen afbreuk aan de grote betekenis die dit boek van dr J. Rebel toegekend moet worden voor allen die op zoek zijn naar een veel breder completer verstaan van ons mens-zijn dan het vaak verengde en soms depressie-verwekkende van een bepaald soort gereformeerde traditie.

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Dominees en hun voornamen

De dominee van mijn jeugd was een deftig man en een zeer correcte verschijning. Nimmer zag ik hem met ongepoetste schoenen, met haren in de war of zonder das. Het gerucht ging dat zelfs zijn pyamabroek dagelijks van een verse vouw werd voorzien. Het was voor mij lange tijd verborgen dat hij evenals gewone mensen ook een voornaam had. Ik had er moeite mee, aan te nemen dat hij door bepaalde mensen gewoon met Leen werd aangesproken.

Dat is nu allemaal anders geworden.

Was het in mijn jeugd nauwelijks bekend dat dominees voornamen hadden, nu schijnt men in sommige gemeenten nauwelijks te weten dat de predikant ook een achternaam heeft. Men meent dat dominees, evenals pausen alleen met een voornaam door het leven moeten, desgelijks trouwens ouderlingen, al maakt men voor deze broeders nog wel eens een uitzondering vanwege hun leeftijd. Is dat niet gezellig?

Of is er iets op tegen?

Na ernstig overleg moet ik zeggen dat er weinig op tegen is. Weinig, zeg ik, dat geeft mij enige speling.

Wel moeten wij er ons van bewust zijn en dat ook ronduit erkennen dat de eer van de invoering van dit gebruik niet de kerk toekomt maar om zo te zeggen de wereld die de consequentie trok uit de nivelleringswoede van de zestiger jaren.

Maar wij moeten niet proberen, het gebruik van voornamen in de kerk bijbels te funderen. Zo hoor ik wel eens beweren dat dit gebruik eenvoudig hoort bij het feit dat wij in de kerk broeders en zusters van elkaar zijn.

Men gaat er dan vanuit dat omgang tussen broers en zussen naar het vlees model behoort te staan voor de omgang tussen broeders en zusters in de kerk. Dit nu is een dwaling. Een mooie dwaling, maar een dwaling en zij dient ook als zodanig aan de kaak gesteld te worden. Ik heb twee zusters naar het vlees en bij onze schaarse ontmoetingen pleeg ik hen hartelijk te omhelzen en hen, geheel naar de trend van deze tijd, op beide wangen te kussen. Maar laat nu niemand mij wijs maken dat ik over een paar weken, als ik terugkeer van vakantie, geroepen ben om bij de uitgang van de kerk mijn zusters in het geloof op te wachten ten einde hen te omhelzen en op beide wangen te kussen. Ik weet haast zeker dat zij het voorrecht dat hen dan tebeurt viel niet op de juiste waarde zouden weten te schatten en daarom weiger ik, zover te gaan in mijn betoon van liefde.

Vreemd verhaal

Dit wordt een vreemd verhaal. Hoewel het over een goede predikant gaat, kunt u het beter ongelezen laten. U loopt namelijk het risico, dat aan de bouten en moeren van uw overtuiging gesleuteld gaat worden. Leest u het toch, dan moet u dat zelf weten.

Ergens aan de zuidgrens van de Schotse Hooglanden ligt, in een uitzonderlijk mooi natuurgebied, het dorpje Aberfoyle. (U kunt het net zo uitspreken als u het leest.) Op het kerkhof vindt u een grafsteen, vlak bij de ruïne van het vroegere kerkje. Daarop leest u: Hic sepultus ille Evangelii promulgator accuratus et linguae Hiberniae lumen – M. Robertus Kirk, Aberfoyle pastor, obiit 14 maii 1692 aetat. 48. En als u dit te veel wordt volgt hier een vertaling naar beste weten: dit graf is van de bekende en nauwgezette evangeliedienaar en groot kenner van het Iers, Robert Kirk, predikant van Aberfoyle, overleden 14-5-1692, 48 jaar oud.

We zijn er naar toe gegaan, omdat het vreemde verhaal over Robert Kirk (Kirk is het Schots voor kerk) ons boeide. En we mogen zeggen: alle gegevens wijzen er op, dat Robert Kirk zijn goede naam verdiende.

Hij is geboren in de nabijliggende pastorie van Aberfoyle, waar zijn vader voorheen predikant was. Hoewel die vader verschrikkelijk arm, slechts rijk aan kinderen was, zorgde hij dat Robert een goede opleiding kreeg. Want hij zag wat in zijn zevende zoon. Na de hogeschool van Dundee haalde Robert op 17-jarige leeftijd zijn eerste graad in Edinburgh: vervolgens studeerde hij (door een kerkelijke beurs gesteund) theologie aan de universiteit van St. Andrew en op zijn 20e jaar was hij doctor in de godgeleerdheid. In dat zelfde jaar werd hij tot predikant in Balquhiddar beroepen (spr. Balkwiddar), en daar toonde deze briljante geest ook nog een uitmuntend herder te zijn.

We zijn uiteraard eerst naar Balquhiddar gegaan, anderhalf uur rijden. Daar troffen wij de oude kerkklok aan, die ds Kirk destijds van zijn zeer bescheiden tractement overspaarde en aan zijn eerste gemeente schonk. Op die klok staan de naam van de kerk, de naam van de gever, het jaartal 1684 en de toevoeging 'Liefde en Leven'. U denkt aan het evangelie van Johannes? Bizar Joh. 3:16? Dat Gods liefde ons leven betekent? Goed gedacht. Zo was ds Kirk.

Ja, deze man deed meer dan zijn gemeenteleden: hij betaalde uit eigen mid-

delen de restauratie van zijn kerkgebouw. En ook wetenschappelijk stond hij niet stil bij zijn jeugdige doctorslauweren. Hij vertaalde 100 psalmen in het Gaelic, zodat zijn parochianen dit 'kort begrip van de Schrift' konden opnemen in hun eigen spreektaal.

Toen hij zo ver was werd hem opgedragen Bedell's Ierse Bijbel in het Gaelic te vertalen. Een geweldig werk, daar hij zelfs de Ierse (phoenicische?) letters vooraf moest omzetten in Romeins schrift. Maar ook dit werk was hem wel toevertrouwd; zijn Bijbel ligt onder glas in de kerk van Balquhiddar.

En als u een staaltje van zijn pastorale gevoelens wenst? Toen de bisschop van Dunblane informeerde, wat ds Kirk had gedaan met ene Duncan Ferguson, een overspelige man in zijn gemeente die door de bisschop met uitbanning was gevonnist, antwoordde de herder dat hij de straf nog niet voltrokken had, daar hij hoopte de zondaar alsnog tot berouw en bekering te brengen.

—o—

Ds Robert Kirk huwde met een meisje uit aanzienlijke stand, dat hem echter na tien jaar diepbedroefd met twee kleine kinderen achterliet. In 1685 werd hij beroepen naar Aberfoyle, de vroegere standplaats van zijn vader. Hij kwam terug in zijn geboortehuis, begon een nieuw leven met een nieuwe vrouw (wel uit dezelfde familie), kreeg van haar een zoontje erbij en genoot op zijn 44e jaar de reputatie van een ernstige, toegewijde en geleerde man, hoog in aanzien bij zijn superieuren: jawel, van 1660 tot 1688 had dit land bisschoppen en die zijn superieur aan gewone dominé's.

Tot zover is het verhaal goed, maar niet vreemd. Er zijn meer briljante theologen. Er zijn meer trouwe herders en er zijn meer accurate evangeliedienaren.

—o—

Maar nu begint het vreemde element bij deze historische persoon. U herinnert zich de waarschuwing aan het begin?

Goed een paar honderd meter achter de pastorie van Aberfoyle ligt een heuvel, in de volksmond Banshee of Geesten-

heuvel genoemd. We zijn er natuurlijk op geweest, want Robert Kirk werd onweerstaanbaar tot deze heuvel agetrokken. Avond aan avond ging hij er naar toe – een heuvel begroeid met eeuwenoud geboomte, waar je struikelt over de vele grillige boomwortels – en werd vaak gevonden met zijn oor aan de grond.

Dan scheen hij iets te horen. Wat hij vernam boeide hem zodanig, dat zijn vrouw hem slechts met moeite kon bewegen mee naar huis te gaan. En in 1690 begon hij aan een manuscript dat hij noemde: „Het geheime rijk van de fairies”. Nu is fairies moeilijk te vertalen, ook al omdat in deze taal niet die duidelijke onderscheiding bestaat, die Noorse en Europese talen op dit punt hebben. Met fairy kan bedoeld worden zowel elfen als fauna's, feeën, watergeesten als kabouters. Zelfs... menselijke geesten in een tussentoestand.

Zijn manuscript bevat een wetenschappelijk nauwkeurig verslag van het leven, de gewoonten en de organisatie van het onzichtbare volkje, dat Banshee bewoonde en dat Kirk 'volk des vredes' noemde. Kirk meldt bijvoorbeeld, dat de fairies er precies zo uitzagen als het landvolk waartussen zij leefden, met bontgekleurde kilts. Ze spraken heel zacht maar duidelijk. Hun lichamen waren zo ijl, dat ze zich onzichtbaar konden maken. Hun bedoelingen waren goedaardig en hun wijsheid was aantrekkelijk voor deze geleerde predikant.

Op dit ogenblik moet verteld worden dat ds Kirk reeds in zijn vorige standplaats, Balquhiddar, iemand beschreven heeft, die de gave van helderziendheid (het tweede gezicht) bezat, en die bij tijden onvindbaar was geworden, om na enige tijd op een andere plaats teruggezien te worden. Hoewel zijn beschrijving op een ander leek te slaan, moet achteraf gedacht worden dat hij zichzelf heeft beschreven. Ds Kirk was namelijk, zoals in het voorbijgaan opgemerkt, de zevende zoon in een gezin en in Schotland weet ieder, dat de 7e zoon de gave van helderziendheid meekrijgt. En wat dat verdwijnen betreft: in Hand. 8:39, 40 lezen we van een Filippus die verdween en teruggevonden werd. Dat Bijbelse gegeven van 'verdwijnen' kunnen onze 'wetenschappelijke' hersenen het best met het sleutelwoord 'vierde dimensie' te boven komen.

Om u echter niet al te zeer te vermoeien met zaken, die voor het Westerse denken onaanvaardbaar zijn geworden, geven we kortelijx weer: dat ds Kirk op zekere dag is verdwenen en nimmer teruggevonden. Men twijfelde er geen ogenblik aan, gezien het tijdstip, de plaats en de omstandigheden, dat het fairyvolk hem heeft meegenomen naar

zijn eigen wereld. Ds Kirk is als overleden afgemeld en ieder weet dat onder zijn grafsteen een kist met stenen is begraven. Toen in 1908 een Amerikaanse schrijver bij de opzichter informeerde naar het graf van ds Kirk, keek deze de vrager lang aan. Daarop bracht hij hem zwijgend naar de boven beschreven grafsteen, zei: „hier heet ds Kirk te zijn begraven”, en ging weg zonder daar een woord aan toe te voegen.

—o—

Wanneer dingen ons begrip te boven gaan, redden wij ons uit de paniek (om niet onszelf voor gek te verklaren) door te zeggen dat die man gek geweest moet zijn. Maar beide mogelijkheden bieden geen oplossing voor de gerezen vragen. U behoeft evenmin als uw schrijver aan uw verstandelijke vermogens te twijfelen. Maar waarom dan wel twijfelen aan (of oordelen over) de vermogens van ds Kirk? De man heeft bij zijn leven een uitnemend getuigenis gehad. Op zijn grafsteen staat alsnog een uitnemend getuigenis. En zijn naam blijft hier, na 3 eeuwen, in hoge eer. Bovendien is zijn manuscript bewaard: het ligt in de universiteitsbibliotheek te Edinburgh en werd laatstelijk nog in 1933 herdrukt. Het duidt niet op een zieke geest; eerder op een scherp analytisch vermogen en grote wetenschappelijkheid.

Maar hier raakt het 'nuchtere' Europese denken aan de ongrijpbaarheid

van de Keltische oer-religie. „Voor velen heeft de Keltische religie – zo schrijft John Sharkey in zijn *Celtic Mysteries* – met haar romantisch accent op de geesten – en elfenwereld het geestelijk leven van deze dappere volkeren volkomen verduisterd, zelfs het feit dat ze een religie bezaten ontkend”.

Klinkt dat wat wazig? Onbelijnd? Dan is er één duidelijk antwoord: wanneer u kans ziet te verklaren, hoe de bewoners van dit eilandrijk 4000 jaar geleden hun stenen monumenten van vele tonnen gewicht opstapelden; of uiteenzetten hoe de Egyptenaren lang voor Jozef's tijd hun piramides opbouwden uit elementen van enkele tonnen gewicht; en dit zonder takels, zonder hydraulische werktuigen, wellicht zonder ingenieurs; dan kunnen we het voorgaande absurd noemen. Maar wanneer we moeten toegeven dat ons westerse denken zozeer op het God-loze Darwin-principe is geijkt, dat het voor christenen moeilijk is geworden het bestaan van demonen en engelen, van Satan en Christus, aan een ongelovige wereld duidelijk te maken... dan wordt ons oordeel over Keltische mysteries wat zachter.

Maar we kunnen er zeker van zijn: ds Kirk is goed aangekomen bij het adres van zijn bestemming. Want geen geestenwereld of hel kan ons scheiden van Christus, die voor de zijnen instaat.

echter het sakrament van de doop als pure Verbondsangelegenheid op de tocht! Trimp loopt vervolgens de verschillende N.T. gegevens betreffende de doop na en reikt zodoende veel informatiemateriaal aan. God Zelf hanteert de doop als zijn instrument. De doop is geen expressie van menselijke gevoelens. Prof. Trimp typeert in dit kader treffend de H. Geest als het grote geschenk van de eindtijd. Wij moeten rondom de sacramenten juist goed in de gaten houden, dat God zijn kerk niet samenstelt als een collectiviteit van vrome individuen, die elk voor zich de goede geloofsbeslissing hebben genomen. Niet de menselijke beslissing, maar de goddelijke beschikking regeert over de 'samenstelling' van zijn kerk. Ook aan het avondmaal wordt de nodige aandacht besteed. Het avondmaal mogen en moeten wij zien als geschenk van God en daad van ons. De auteur gaat in dit verband dieper in op de instellingswoorden van de Christus en benadrukt de betekenis van de sacramentele taal. Wij ontvangen brood en beker uit *die* nacht en uit *die* handen. Heel de liefde van Christus is daarin geconcentreerd en het is deze liefde, die op deze wijze ons wordt aangereikt. Wij viëren zo het heil, dat is: de 'heel-making' van het leven tot eer van God en tot versterking van ons geloof, onze hoop en onze liefde. Temidden van onze problemen neemt God opnieuw het eerste woord. Tot slot wordt op de relatie tussen avondmaal, doop en prediking gewezen in een apart hoofdstuk. Alle leer omtrent prediking en sacramenten zal uiteindelijk de zaak van de liefde van God voor mensen prijzen. „Leer, die niet tot lof kan worden, is valse leer”. Trimp heeft in zijn boekwerk heel wat te berde gebracht, dat ons enorm verrijkt in onze visie op Woord en sacramenten. Nog enkele opmerkingen: We hebben alle begrip voor het pleidooi, dat de Kamper hoogleraar houdt voor het monologisch karakter van de preek, maar zouden toch ook graag willen spreken van een dialogisch element. Er is toch ook van een horizontaal heen en weer gaan in de prediking sprake. De schrijver pleit voorts voor een eerherstel van het woord: 'bediening'. Maar wat hij aanvoert ter nadere illustratie in dat opzicht achten wij niet overtuigend. Hetzelfde zou kunnen gelden van de keus voor de term: verkondiging. Dr Trimp wil de toepassing inbouwen in het uitlegkundig gedeelte van de preek. Maar hier dreigt het gevaar, dat de toepassing in de exegese wordt opgesloten en dus niet meer uit de verf komt. We willen het bij deze kritische kanttekeningen laten. We hebben het boek van de Kamper homileticus van de Broederweg met genoegen gelezen en bevelen het graag ter bestudering aan!

O. Mooiweer, Enschede

Boekbespreking

DR. C. TRIMP: „Woord, water en wijn” – gedachten over prediking, doop en avondmaal. Serie: Bij-tijds geloven. Uitgave van J. H. kok, Kampen. 116 pag., prijs: f19,50.

Het wordt tijd, dat we aan dit boek van Dr Trimp aandacht geven.

Waar het over de prediking, de doop en het avondmaal gaat, staan beheersende noties van de eredienst centraal. Door Woord en sacramenten wil de HERE het geloof werken, resp. versterken. Prof. Trimp typeert terecht de prediking als kenmerk van de kerk en signaleert – evenzeer terecht – dat de preek in discrediet is. Hij stelt met nadruk, dat de prediking als publieke verkondiging van het heil van God niet een produkt is van een bepaalde cultuur. Via de Reformatie van de 16de eeuw is ons opnieuw geleerd, dat God aan zijn volk geen kijk-religie of doe-religie, maar een hoor-

religie heeft geboden. We moeten de preek niet isoleren uit het geheel van de liturgie. Dat betekent voor het besef van Trimp ook, dat wij geen 'kindernevendiensten' moeten organiseren. De Heer der gemeente wil zijn *volk* ontmoeten en ziet dus ook de kinderen graag voor Zich. De kerk is geen bejaardenvereniging of volwassenenclub. Ik ben dit met Trimp eens. Wij moeten ons verzetten tegen het objectivisme van de Roomse kerk en het subjectivisme van de doperen. De gemeente mag critiseren en, zo nodig, zelfs de ambtsdienst stuiten. Omdat zij als gemeente van *Christus* recht heeft op het Woord van *Christus*. De prediking heeft zijn eigen preekplaats te respecteren. Dus is bv. de preekstoel niet de plaats voor commentaar op het nieuws van de dag en evenmin de plek om zonder kans op tegenspraak zijn eigen mening te ventileren. Dan maakt de dienaar van het Woord op die manier van zijn ambt een karikatuur. Over de doop worden goede en verhelderende opmerkingen gemaakt. De doop is de toegangspoort van de kerk. Vandaag wil men de doop niet zien als een demonstratie van antithese (onderscheiding van de ongelovigen), maar als uiting van solidariteit met de mensen. Daarmee staat

EX LIBRIS

Allerhande (2)

(oude en nieuwe gedichten)

Ook deze keer geef ik een aantal inlichtingen en opmerkingen over betrekkelijk nieuwe boeken, maar vandaag gaat het vooral over romans en verhalen.

Eerste druk '86 is een overzicht met bespreking van Nederlands literair proza dat voor het eerst verschenen is in 1986. Een heel handig boek voor wie zich wil oriënteren op het terrein van de modernste literatuur. De schrijver is Bert Peene; uitgever Walva-boek Apeldoorn, prijs f15,-. Er zijn in 1986 ruim 150 nieuwe literaire werken verschenen; Peene heeft daar 45 uitgekozen en geeft daarvan achtereenvolgens een korte inhoudsweergave, een aanduiding van de stijl, techniek en moeilijkheidsgraad, een interpretatie en het oordeel van enkele recensenten. Wie kan een beetje bijhouden wat er allemaal verschijnt? Wie heeft zelfs maar een bespreking daarvan onder ogen gehad? In elk geval ik niet en daarom ben ik blij met dit boek. Ook andere geïnteresseerde lezers kunnen er hun voordeel mee doen: ze kunnen nu een beetje hun keuze bepalen als ze niet weten wat ze zullen gaan lezen. Natuurlijk draagt elke bespreking een persoonlijk karakter, we hoeven het er ook niet mee eens te zijn, maar als informatiebron is dit een nuttig boek. De uitgever heeft het plan elk jaar met zo'n uitgave te komen en als het kon, zou ik me daarop abonneren.

Uittrekselpocket is van dezelfde uitgever. Het is geschreven door J. C. Linthorst en H. A. Poolland, de prijs weet ik niet, maar die zal niet hoog zijn. Er worden 30 boeken in besproken: eerst wordt iets verteld over de auteur, dan volgt iets over titel, thema en motieven, daarna komt de verhaaltechniek aan de orde en tenslotte krijgen we een samenvatting van de inhoud. Het boek is vooral bedoeld voor scholieren die voor hun examen een boekenlijst moeten samenstellen, maar als zodanig voldoet het mij niet. Wat hebben we eraan als we weten waar een schrijver geboren is, waar hij op de lagere school is geweest en met wie hij is getrouwd en hoeveel kinderen hij heeft? Overbodige en meestal nutteloze informatie waar-

van scholieren dan misschien ook nog denken dat ze die uit het hoofd moeten leren. Ik heb wat steekproeven genomen, maar moet daarna zeggen dat de besprekingen me ook niet bevallen: ze blijven te veel aan de oppervlakte en geven geen werkelijk inzicht in de romans waar het om gaat. Achter literatuur die een beetje waarde heeft, zit een gedachtenwereld, een levensbeschouwing. En vooral bij besprekingen die voor jonge mensen zijn bedoeld, hoort aan die achtergronden aandacht te worden geschonken. Dat laatste gebeurt ook niet of nauwelijks in de „Prisma uittrekselboeken”, maar als iemand naar zoiets op zoek is, kan ik die laatste meer aanbevelen. Ik heb al eens gezegd: het nadeel van die Prisma boeken is dat een leraar nauwelijks nog een vraag kan bedenken die daarin niet beantwoord wordt. De analyses zijn veel grondiger dan die in het boek van uitgeverij Walva.

Goed gebundeld 1987

In de boekenweek kocht ik bij een Bruna-boekhandel „Goed gebundeld 1987”, een verzameling korte verhalen die voor het eerst in 1986 zijn verschenen. Helaas heb ik nog geen tijd gehad de hele bundel door te lezen, maar ik heb wel al gezien dat ik die niet als cadeau zou gebruiken. Toch is dit boek van nut voor degene die niet veel tijd heeft en wel eens wil lezen wat er zo al aan moderne literatuur verschijnt en wat Bruna de moeite van het bundelen waard vindt. Dan rijst natuurlijk ook de vraag: is dit nu representatief voor onze huidige cultuur? In elk geval zult u zich aan dit boek geen buil vallen, want het kost maar tien gulden.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Maastricht

Beroepen te Doetinchem-Velp J. D. Smit te Maastricht.

Theologische Hogeschool

Het college van hoogleraren van de Theologische Hogeschool der Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn stelt hen die met ingang van de nieuwe cursus aan de Theologische Hogeschool willen gaan studeren, in de gelegenheid zich naar artikel 16 van het reglement te laten inschrijven als student. Daarvoor is vereist (behalve 2 pasfoto's) een eindexamen van het V.W.O. of een bewijs van een reeds afgelegd examen aan een erkende theologische faculteit. Bovendien wordt een verklaring van instemming met de gereformeerde belijdenis gevraagd. De inschrijving zal D.V. plaats hebben op maandag 22 juni a.s. in het gebouw van de Theologische Hogeschool, Wil-

Salamander pockets

Als ik een boek geschreven had en dat zou in de Salamanderreeks verschijnen, dan zou ik dat als een grote eer beschouwen. Het is een reeks met een uitstekende reputatie en terecht! Dus: liefhebbers snuffelen in de boekhandel ook altijd even bij de Salamanders. En er is veel nieuw werk bijgekomen in de laatste tijd. Tot mijn vreugde zijn daar ook twee boeken bij van Hellema. Allereerst noem ik Joab. Dat boek was uitverkocht maar u kunt het nu voor betrekkelijk weinig geld weer krijgen. Van harte aanbevolen! Ik begrijp niet dat Joab niet al eerder herdrukt is. Ook van Hellema is: Langzame dans als verzoeningsrite, een bundel verhalen die allemaal om het onderwerp Tweede Wereldoorlog draaien. Aangrijpende, soms zelfs schokkende verhalen, maar ze zijn van een niveau dat ik zelden aantref.

Andere titels die ik onder uw aandacht wil brengen, zijn: Drie rode rozen, door Abel J. Herzberg en Een moeilijke eter, door Tom Pauka. Die twee heb ik tenminste maar aangeschaft. En verder vindt u een keur van beroemde schrijvers in deze reeks: Belcampo, Bernlef, Brakman, Burnier, Charles, Couperus, Van Eden en volgt u het alfabet maar tot Vestdijk, De Vries en Vroman.

Hier moet ik het vandaag maar bij laten; ik heb u wat informatie verstrekt en hoop dat u daar iets aan zult hebben. Te zijner tijd hoop ik nog eens iets te zeggen over de serie Bulkboeken: daar zitten heel interessante uitgaven bij, maar een abonnement voor scholieren kan ik niet aanbevelen, gezien de weinig kritische houding van de uitgevers wat de moraal betreft.

helminapark 4, Apeldoorn, 's middags van 2 tot 3 uur. Het is gewenst zich vóór 15 juni telefonisch te melden, nr. 055-213156.

Namens het college van hoogleraren, dr J. van Genderen, secr.

Regio Harderwijk

Uit het persverslag van de regionale vergadering van de Ned. Geref. Kerken in het ressort Harderwijk, gehouden in het Dorpshuis te Nunspeet op 9 april 1987.

De preases van de roepende kerk Nunspeet, br. J. C. van Rietschoten, opent de vergadering. Een hartelijk welkom heet br. van Rietschoten ds Baron die de regiovergadering de vorige keer nog als kandidaat bezocht; ds Houtman die in verband met het bereiken van de emeritaatsgerechtigde leeftijd voor het laatst de kerk van Wezep vertegenwoordigt; en tenslotte br. Post, afgevaardigde van de Chr. Geref. Kerk te Hattum. De kerk van Wezep wordt gelukgewenst met het beroep dat ds F. van Deursen (Apeldoorn) aannam.

Van de kerk van Wapenveld is een schriftelijk verzoek ontvangen om de Raad van Toezicht en Advies van de Theologische Studiebegeleiding voor te leggen om voor studenten aan het Ned. Geref. Seminarie 1000 gulden per student beschikbaar te stellen. Dit naar analogie van de regeling die getroffen is met de Theol. Hogeschool te Apeldoorn voor studenten van onze kerken aldaar. Gehoord de bespreking wordt niet tot stemming overgegaan. Aan ds J. D. Houtman wordt op de meest eervolle wijze emeritaat verleend.

Rapporten kerkvisitatie: de kerken te Voorthuizen en Hattem zijn bezocht door visitatoren van de zusterkerk te Wezep, en dit tot volle tevredenheid. De kerkvisitatie te Ermelo, alsmede een ingekomen bezwaarschrift van enkele leden van die gemeente nopen tot een voortgezette vergadering die wordt vastgesteld op 21 april in Ermelo.

Uit het verslag van de voortgezette regionale vergadering d.d. 21-4-1987. De preases heropent de vergadering. In zijn gebed gedenkt hij het onverwacht overlijden van prof. dr. J. P. Versteeg, hoogleraar aan de Theol. Hogeschool in Apeldoorn. Welkom worden geheten de ondertekenaars van het voornoemde bezwaarschrift. Zij worden in de gelegenheid gesteld verduidelijkingen aan te brengen bij hun schrijven. Onder-tekenaars geven te kennen dat het hoofdbezwaar is het tijdstip van zgn. Bijbellessen. Deze lessen worden gehouden, eens in de 14 dagen, tijdens de eredienst in de middag. Er volgt een uitgebreide discussie waarin de bezwaarde brs. en zrs. gehoord en aan het woord gelaten worden. Aan de bezwaarden wordt het advies gegeven de kerkelijke eenheid te blijven najagen, d.w.z. het beleid van de kerkraad, die in deze zaak een eigen verantwoordelijkheid draagt, te respecteren, en elkaar in liefde bij voortduur te zoeken.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerk

Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen.

Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen met het bureau van de Stichting: Kooikerseind 88, 3995 BR Houten, tel. 03403-77071.

Haamstede

De kerkeraad van de Chr. Geref. Kerk te Haamstede wil hierbij de kerkeraden, broeders en zusters uit de Nederlands Geref. Kerken en ook broeder T. Bouterse hartelijk danken voor de spontane schenking van voldoende boekjes met de nieuwe psalmen voor het gebruik in onze kerk.

Tevens willen we de vakantiegangers erop attenderen dat vanaf 5 juli t/m 9 augustus onze diensten gehouden worden in de Ned. Herv. Kerk te Haamstede om 11.00 en 17.00 uur. We hopen weer velen van u in onze kerkdiensten te mogen begroeten.

Het Bruggehoofd in Groningen

Ben je van plan om deze zomer naar Groningen te komen in verband met je studie of opleiding? Weet je dan wel van het bestaan van het Bruggehoofd? Nee?

Wel, het Bruggehoofd is het gemeentecentrum van de Ned. Geref. Kerk (tehuysgemeente) te Groningen. Er vinden allerlei activiteiten plaats van de gemeente (vergaderingen, bijbelkringen, jongerenmaaltijden en lezingen). Maar wat voor jou op dit moment nog belangrijker is, er zijn kamers te huur voor nieuwkomers, voor de duur van één jaar. Je kunt dan gemakkelijk kennis maken met de gemeente en haar activiteiten; je woont niet direkt alleen. Er wonen 7 andere mensen, waarvan 3 mensen 'vast', d.w.z. zij wonen er langer dan één jaar en zijn verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van het huis. Je kunt van daaruit gemakkelijker een kamer zoeken in de stad voor het jaar er na.

Elke avond kun je deelnemen aan het eten van een gemeenschappelijke warme maaltijd.

schrijf of bel ons dan vóór 1 juni a.s. Ons adres is: Bruggehoofd, Oosterhavan 12, 9723 AP Groningen, tel. 050-141390.

Uit breder kring

Landdag Ned. Chr. Gemeenschaps bond

Op zaterdag 16 mei 1987 D.V. hoopt de Nederlandse Christelijke Gemeenschaps Bond haar jaarlijkse Landdag te houden op het terrein van „Kasteel Rhederoord”, Parkweg 19, De Steeg (bij Arnhem).

Kolofon

Redactie:

T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds. K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadm.:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs

(bij vooruitbetaling):
f50,- per jaar of f26,50 per half jaar. Voor studenten f40,- per jaar. Buitenland f70,- per jaar of f95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Het thema voor deze dag is: „Wentel uw weg op de Here en vertrouw op Hem en Hij zal het maken” (Ps. 37:5). Sprekers zullen zijn de evangelisten B. van den Bosch (De Steeg) en H. J. Geritsen (Eerbeek), alsmede Ds A. A. Kleijne (Hengelo-Ov.).

Muzikale medewerking zal verleend worden door de Gospelgroep 'Manna' uit Son en het koor Baptisten Gemeente Almelo, organist: Dhr. O. C. Deen, pianist: Dhr. W. Rijstenberg, Trompetist: Dhr. A. Drost.

Voor de kinderen en de junioren zijn er eigen programma's, terwijl er voor de allerkleinsten een crèche zal zijn. Dus alle reden om eens met het hele gezin te komen!

De samenkomsten in de grote tent voor Kasteel Rhederoord beginnen om 10.00 uur, 13.15 uur (zangdienst) en 14.30 uur. Er is ruime parkeergelegenheid. Rondom het terrein zullen stands van verschillende organisaties opgesteld staan.

De toegang is vrij en U bent hierbij van harte uitgenodigd om deze dag mee te maken.

(Eventueel inlichtingen: N.C.G.B., De Steeg, tel. 08309-2241).

Nederlandse Protestantse kerkdiensten in Zwitserland

Op zondagen in:
Tenero: 9.00 uur Camping Tamaro aan het meer 1ste zondag in juli t/m 1ste zondag in augustus

Locarno (Muralto): 10.45 uur Evangelische Kirche, Via Sciaroni. Laatste zondag in juni t/m 2de zondag in augustus.

Locarno: 17.00 uur Evangelische Stadtmission, Via Franscini, hoek via G. Cattori (naast ziekenhuis) 1ste zondag in juli t/m 1ste zondag in augustus.

Tijdens de kerkdienst in Muralto is er oppas voor uw kinderen.

Christelijk Instituut Medische Ethiek

In Ede is maandag 30 maart officieel het Prof dr G. A. Lindeboom Instituut opgericht. Het zal zich op christelijke grondslag bezig gaan houden met studie, voorlichting en documentatie op het terrein van de medische ethiek. De oprichting is een initiatief van de Nederlandse Patiënten Vereniging, de Hogeschool 'de Vijverberg' te Ede, de Stichting Schuilplaats in Veenendaal en de Stichting Ethica Medica.

NPV, Vijverberg en Stichting Schuilplaats participeren in het bestuur van het Prof. dr G. A. Lindeboom Instituut. Als voorzitter is benoemd prof. dr ir. G. A. Schuurman, bijzonder hoogleraar in de reformatorische wijsbegeerte te Delft, Enschede en Wageningen.

Het nieuwe instituut kan van start gaan, dankzij onder meer een financiële actie van 'Metterdaad', de hulpverleningstak van de Evangelische Omroep. In de toekomst moet het instituut zich, met hulp van de erin participerende organisaties, zelf bedruipen.

Schuurman: 'Wij hopen dat het nieuwe centrum voor medische ethiek, het Prof. Lindeboom Instituut, er aan zal mogen meewerken dat temidden van de ontreding in medische kringen en de bezorgdheid en angst van patiënten, weer een perspectief mag worden geboden dat niet is ontleend aan het eigenmatige denken en doen

van mensen, maar aan de goddelijke wet, die ook voor de geneeskunde geldt.' Het instituut in Ede is genoemd naar de geneeskundige Prof. dr Gerrit Arie Lindeboom. De ethische vraagstukken binnen zijn geneeskundige handelen hadden zijn diepe belangstelling. Daarbij baseerde hij zich op de Bijbel. Hij verzette zich fel tegen het steeds meer loslaten van de traditionele medische ethiek, o.a. in zijn boekje 'God en ezel' (1967).

Dat verzet viel tijdens de openingsbijeenkomst ook te beluisteren uit de mond van de cardioloog dr R. Fenigsen uit Den Bosch. Die noemde euthanasie 'de opperste uitdrukking van de mentaliteit, die ingaat tegen die van de klinische arts.' Volgens hem werken veel artsen de laatste jaren in een nieuw beroepsklimaat, waarin de persoonlijke rol van de arts is gereduceerd. 'een klimaat waarin gebrek aan emotionele betrokkenheid wordt gezien als deugd en waarin de ontevredenheid van de arts met zijn eigen rol hem uiteindelijk op de gedachte brengt dat medische handelingen zinloos zijn.'

Dr. Fenigsen zei dat traditioneel opgevoede artsen nooit euthanasie zullen plegen, omdat zij hebben geleerd kennis te relativiseren. Maar ook omdat de arts daar niet voor is. 'Er zijn al te veel krachten, die mensen doden: ziekten, ongelukken, oorlogen, terroristen. Er is iemand voor nodig, die het leven zal beschermen en met onwrikbare vastbeslotenheid verdedigen.'

Wie bereid is de dood van een hem toevertrouwde patiënt te versnellen, kan nooit een betrouwbare therapeut zijn, aldus dr Fenigsen. Overigens krijgen de traditionele artsen, volgens hem, nooit verzoeken van patiënten om hen te doden. 'Het is opvallend dat sommige artsen artikelen publiceren, waarin zij zich er op beroemen dat zij al veel mensen op eigen verzoek hebben gedood, terwijl traditionele artsen nog nooit één zo'n verzoek hebben gekregen. Blijkbaar is de begeleiding van de zieken door die twee categorieën niet gelijk.'

Bij de oprichting werden de resultaten gepresenteerd van een door Intomarkt opgesteld onderzoek over de mening van artsen en anderen in

Nederland, inzake de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van erfelijkheid, reageerbuisbaby's, DNA-onderzoek en kunstbaarmoeder. De meerderheid vindt dat er meer wetgeving moet komen. Zestig procent van de artsen is van mening dat het Lindeboom Instituut een nuttige bijdrage kan leveren in de discussie over ethische vragen inzake de gezondheidszorg.

Prof. dr. Lindeboom Instituut, Galvanistraat 7, 6716 AE Ede

Christien Breman naar Tanzania

De hartewens van Christien Breman lijkt in vervulling te zullen gaan: er zijn vergevorderde plannen voor haar vertrek naar Tanzania, om daar zendingswerk te verrichten. En nu is dan het moment aangebroken dat zijzelf in dienst van de Heer mag gaan werken in Tanzania. Van augustus tot december zal ze daar een cursus Swahili volgen.

Na voorbereidingen in Tanzania zal Christien met haar eigenlijke werk kunnen beginnen: het helpen opzetten van een theologische opleiding.

Christien wordt uitgezonden door een Engelse zendingsorganisatie, de Africa Inland Mission (AIM), die de opvatting heeft dat elke zending een persoonlijke achterban moet opbouwen, die bidt en geeft. Deze geloofszending is anders dan wij gewend zijn, maar er valt veel voor te zeggen natuurlijk: en nauwe band met gevers, die zich persoonlijk verantwoordelijk voelen, die ook een gebedsfront vormen, en die de rondzendbrief thuis ontvangen.

Wij hopen Christien op allerlei wijze behulpzaam te kunnen zijn, ook bij het vormen van de geverskring.

De AIM gaat pas over tot uitzending wanneer het benodigde bedrag f22.000, per jaar is toegezegd door diverse gevers. Nu is er wel wat binnen aan toezeggingen, maar nog lang niet voldoende. Informatie hierover is verkrijgbaar bij Ida Stamhuis, Danie Theronstr. 37, 1091 XW Amsterdam, 020-652730 (tevens contactadres van de commissie) of Dhr. J. Breukelaar 020-430850. Het gironummer van AIM-International in Gorinchem is: 5330890.

Bijbelvereniging v/h De Nederlandse Gideons

Op 6 april 1987 is - symbolisch - de 100.000-ste bijbel uitgereikt door het bestuur van de Bijbelvereniging v/h De Nederlandse Gideons. Dit gebeurde in het Ziekenhuis 'De Lichtenberg' te Amersfoort.

De Gideons zijn vooral bekend door hun motto: In elke hotelkamer en in elke ziekenhuiskamer een bijbel! Behalve de hotels en de ziekenhuizen, worden ook bungalowparken, gevangenis en schepen van bijbels voorzien. De Gideons zijn in Nederland nu 40 jaar met de bijbelverspreiding doende, in welke tijd bijna 600.000 bijbels zijn geplaatst, maar het merendeel hiervan is verdwenen: meegenomen, zoekgeraakt of stuk gelezen. De uitreiking op 6 april in 'De Lichtenberg' markeert het feit dat thans 100.000 bijbels in goede staat in de hotels, bungalowparken en ziekenhuizen aanwezig zijn. Om dit aantal te handhaven en zo mogelijk uit te breiden, moeten jaarlijks zeker 15.000 nieuwe bijbels worden neergelegd.

De verspreiding van de bijbels is gratis: dit kost de instellingen die de bijbels ontvangen, niets. het werk wordt financieel mogelijk gemaakt door bijdragen van kerken, bedrijven en van particulieren personen. Hoe belangrijk deze steun ook is, de bijdragen zijn niet toereikend om het werk in stand te houden. De Nederlandse Gideons zijn op het ogenblik nog circa f140.000,- verschuldigd aan het Nederlands Bijbelgenootschap voor reeds ontvangen bijbels. Meer financiële hulp is dan ook dringend noodzakelijk!

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op giro 53.98.98, ten name van de Nederlandse Gideons, Sportlaan 976, 2566 NE 's-Gravenhage, op welk adres ook informatie over de vereniging en de bijbelverspreiding is te verkrijgen.

**Plaats
Uw
familieberichten
in
dit blad!**